ג:

עין משפט נר מצוה

יג א מי"י פ"ז מהלכות שגגות הל' ב ומי"י פ"ח מהל' מעילה הל' ה:
יד ב מי"י פ"ח מהל' מעילה הל' ה:
טו מי"י פ"ז הל' ז:
ג (מי"י שם הל' ז):
טז ד מי"י פ"ג מהלכות ע"ז הל' ו
ז מי"ז מהל' שגגות הל' ח:

רבינו גרשום

בהו הרבה לארץ זכות אחת, אלא כרת באחותו אפאי איצטריך ויקסבר ר' יצחק אחותו דרשיה דקרא לאו לדרשא אתי אלא אזהרה דקרא הוא ולגופיה איצטריך אינש אשר יקח את אחותו ואחות דסיפיה מיבעי ליה לחלק. ואי קשיא אמאי קאמר ר' יצחק אחותו דרשיה אזהרה דקרא הוא הא פסיק ליה לרבנן בכרת ולא במלקות. ההוא לא מפיק אלא מכרת ולא מאחותו. ואמרי לן ר' דסי' מכות קא מהדר האי אי בעית תיפא ילף ענש מאחרה עלה דר' יצחק דאמר עונשין מן הדין וקאמר אי בעית תיפא אחותו בת אביו ובת אמו ילף ענש מאחרה ולא מן הדין שהרי כתיב אחרה באחותו בת אביו ובת אמו דכתיב ערות בת אשת אביך מולדת אביך ילף ענש מאחרה. והכא לא מיתוקמא הכי משום דרבנן לא בעי ילפי הני עונשין מאחרה אלא מיחבבי להו כרת באחותו לומר שאין עונשין מן הדין; אף אנן נמי תנינא. כי' אלעזר אמר ר' אושעיא דלאיין מחלקין: דמה קטרת לאו בפ"ע דכתיב והקטרת אשר תעשה כמהבנתה לא תעשו והייב עליה בפ"ע דכתיב איש אשר יעשה כמוה להריח בה ונכרת; וכי היכא פיהא לא איריא דפשוט הכי תנא פשוט את הקטרת בפרעני פשוט ריקא בעי למיתניא פיטומין נבי הדדי א"כ נתנה איפוך: אי בגברי קא חשיב דהני ליה ברייתות אי עברי להו ליה נבדי מיחייבי כל חד כרת א"כ דל אשה הנידעת לבהמה מבריחיה: אי בנשי קא חשיב. דאי עברי להו ליה נשי נבי (הדדי) מיחייבא כל חדא כרת; דל מיניהו הבא על הזכור ועל הבהמה. דהכי לא מיתיקמי אלא בגברי ובצר להו תותי אי אפרת פילה נמי דא ליתא בנשי; הא לא קשיא דלא מיירי אלא בלאוין. לאותני הכי דל אשה הנידעת ותני הכי בפקוסה והבא זכור עליו הדמא נשכב לזכר; ור' שמעאל הוא דאמר חייב שתים דנפיק ליה מתרי קראי כדאמר לקמן. הא מיקמיני מגוף כתבי ומוקמי לה כר' עקיבא דלא בעי מעשה אלא רישא נמי ר' עקיבא היא דר' עקיבא סבירא ליה בהא על הזכור והבא זכור עליו דאינו חייב אלא אחת א"כ בגרא להו חדא; וכי תימא כולה מתניתין ר' עקיבא ובריש בהבא על הזכור סבר לה ר' עקיבא כר' ישמעאל דחייב שתים. ומן לא ידיה קדש הייגו שלא יהא נשכב בזונה; ולר' עקיבא, דפסיק ליה מהך (קרא) אינו חייב אלא אחת: אלמא לא סבר לה כר' ישמעאל אלא רישא וסיפא ר' ישמעאל ובמגוף סבר לה כר' עקיבא דלא בעי מעשה אע"ג דכתיב בפשוקה ועשה אחת; אי הכי, לר' ישמעאל דמחייב ב' ליתני נמי והבא בהפוך עליו ישפיה חדא; האמר אבוי כי' הייגו תיוהבא. וכי כתיב לא יהיה קדש בגברי כתיב. דלא יהא נשכב לאדם ולא לבהמה. והאי דקא כתי הכא נזכר אזהרה לנשכב מה שאין כן בשאר ערוות הייגו שעמא דבשאר ערוות סגיא לתרוייהו בחדא אזהרה שהרי הנשכב נהנה כשוכב הבא על הזכר הנשכב אינו נהנה; ר' אלעזר משפיה דרבא אמר. לעולם בגברי קא חשיב ולא צריך לאוקי אשה הנידעת דהנא תנא ליה חטאת ותנא ג' בריתות ליה בהו חטאת ומנאי דתנא בריתות בלא חטאת מרקמי סיפא סמח ומכלה ליה בהו חטאת דהני מצות קום עשה ניהו; התקשה כל התורה לעיל. מקום דכי דבר ה' בזה הייגו שבזה על דבור ראשון לא יהיה. ותנא נמי כרת בהאשה הנידעת לסיומא דכיון דליתה בגברי ליה בה חטאת; והנך אחריני דהוו לא תעשה ואיתנהו בגברי אית בהו כרת וחטאת; המחלל את השבת. קא חשיב ליה בכרת אחת. אמרי והא שבת יש בי ל"ש בריתות לאבות מלאכות שלו: אמר ר' יוחנן תנא דידן קא חשיב למחלל שבת בחד כרת קא מירמי בשגגת שבת וזדון מלאכה בהבנה הנה שהיא אחת בשעשה מלאכות הרבה ואינו חייב אלא אחת הייגו שגגת שבת וזדון מלאכה שאינו יודע שהוא שבת אבל יודע שמלאכה אלו אסורי בשבת וכיון דעשאן בזדון בדיעבד אין בהן קרבן אלא על שגגת שבת בלבד. ואמאי מוקים המחלל את השבת דבשגגת שבת וזדון מלאכה מיירי דאינו חייב אלא אחת וניתני בזדון שבת ושגגת מלאכה דליחייבה ל"ש כי' תנא. דמתניתא שגגת שבת וזדון מלאכה ברישא לא לחייבי שגגת שבת בשבת מיפטר לאוקי זדון שבת ושגגת מלאכה דאם הזיד נמי במלאכה פטור לגמרי מחטאת) וכן אחר מרגא נמי. דעובד עבודת כוכבים דקתני בכתתי דלא מיחייבי אלא חדא משום דבשגגת עבודת כוכבים הוא דלא מיחייבי מידי; דהרי לבי לשמים. דהא סבור בית הכנסת הוא דלא מיחייבי מידי; ואלא דחזא אנדרטא צלם שאינו עשוי לשם עבודת כוכבים ודמיך ליה מאי שנגג איכא הבא כיון שאינו עבודת כוכבים בהכי תליא מילתא אי דקבליה מדיד הוא ואי לא קבליה לאו מידי עביד ולא מיחייב; אלא כגון דשגג בעבודת כוכבים

מסורת הש"ס

ז) (מכות ט:). ח) ע"ז.). ט) עי' כנ"ל ד"ה ומתוקן וקמיבעי ליה לר' מ' מיתות מתלקות לחטאות והעושן בהעלם אחד מכנ"ל ד"ה נרם גם אמנו וכ"ל. י) ע"ז כנ"ל ד"ה נרם גם אמנו וכ"ל. יא) (נכנ"ל. יב) ב"ב. יג) (נכתם קנ.). יד) (נ"ל ד"ה ומ"ל ד"ה ומ"ל ד"ה ומ